

3. SI L'ESCOLA NECESSITA ESTABILITAT, MASSA LLEIS S'HAN PROMULGAT EN POC TEMPS A L'ESTAT ESPANYOL...!!!

3.1. Introducció i conclusió sobre la promulgació d'un excés de lleis d'educació

Si ens hi fixem bé i fem un recompte, observarem que, en trenta anys de democràcia, s'ha guanyat tot un rècord de lleis educatives...! Una per cada quatre anys, la qual cosa vulnera -sense pretendre entrar en discussions- aquella estabilitat que requereix tot sistema educatiu. Tanmateix, malgrat les lleis partidistes i massa canviants, així com també la manca d'un consens social, tota la Comunitat Educativa, però cadascú en el lloc que li'n pertoca, tractant-se d'una escola, caldria aprendre i/o ensenyar les regles fonamentals per arribar a ser:

- **Competent** (savi per afrontar la vida i buscar estratègies per sobreviure en el medi i ser feliç)
- **Conscient** (percepció interna per adonar-se d'un mateix i de les situacions externes amb esperit crític i creatiu)
- **Solidari** (actitud servicial de lliurament personal a favor de les necessitats socials de l'entorn)
- **Estètic** (comportament respectuós en les formes i en les diferents maneres de pensar i viure dels altres)

3.2. Llei promulgades per l'Estat espanyol (segles XIX-XX-XXI)

3.2.1. Llei General d'Instrucció Primària / Pla General d'Ensenyament del Consell de l'Escola Nova Unificada

A l'any 1857 es promulgà una Llei General d'Instrucció Primària -coneguda com la Llei Moyano- que mantingué el seu vigor durant més de cent anys. Una llei del segle XIX que, evidentment, a Catalunya a l'any 1936 fou substituïda per un Pla General d'Ensenyament del Consell de l'Escola Nova Unificada que només es va aplicar parcialment, tot i d'una estructura educativa molt moderna. Posteriorment, aquella llei centenària susdita, respectada pel franquisme en alguns aspectes a partir de l'any 1939, fou d'aplicació en tot el territori espanyol fins l'any 1970.

3.2.2. La LGE (Llei General d'Educació)

A l'any 1970 un Ministre d'Educació franquista -Villar Palasí- ordena la Llei General d'Educació, a la qual se li deu l'EGB, el BUP i la FP, amb la introducció d'un sistema d'avaluació contínua i la instauració de les tutories.

La meva acció educadora es va moure, durant molts anys, dins de l'estructura d'aquesta llei i el desplegament de tot un ventall de normatives procedents de la qual.

Voldria incidir en un tema que, per la seva repercussió posterior, no pot escapar-se d'una reflexió, prou convenient, a molt més de mig segle d'interval temporal. Es tracta de les decisions que l'escola va haver de prendre, a través del claustre de professors, els tutors de cada curs, així com la singularitat de cada alumne/a -en una equilibrada aplicació de la legislació vigent-, tot just als catorze anys i pràcticament a l'inici de l'adolescència- sobre el seu alumnat i en referència a l'orientació consegüent per seguir estudis de Formació professional o Batxillerat. Un tema de tractament delicat i, en el meu entendre, prematur per aquells/es alumnes. Tant és així, que els professors responsables d'aquell 8è d'EGB ja van deixar escrit, en la clausura d'aquesta etapa educativa i en la revista escolar «Claver» de desembre de 1995, un contingut de reflexions avaluadores que ara responen a les ratlles que tot seguit s'expressen aquí amb consideracions pròpies i escaients.

Ateses les característiques puntuals del 8è curs d'EGB com, per exemple, la de ser un final d'etapa, feia que els alumnes haguessin de prendre una decisió important de cara el seu futur. Tanmateix, aquesta situació ajudava a créixer a l'alumnat, a considerar-lo protagonista del seu moment, a exercitar-lo en la responsabilitat, engrescar-lo perquè encengués el motor de la motivació i obrir-lo a l'adolescència en un clima de gran cohesió de grup perquè l'hora del comiat era a prop amb un final d'etapa imminent i, certament, segons el meu criteri, precipitat.

Nogensmenys, posteriorment, havent tingut notícia pels propis alumnes sobre el resultat de les decisions preses en aquella circumstància, i pel que fa a l'orientació i decisió finals d'encetar el nou repte d'una altra etapa educativa -iniciar estudis de Formació professional (FP) o de Batxillerat (BUP) i d'orientació universitària (COU), he de consignar que ens hem trobat amb una ambivalència de criteris, parers, interpretacions i d'experiències varies que intentaré dibuixar a continuació en un arc digne d'esmentar:

- Un reduït grup d'alumnes ha considerat la decisió, en optar per la FP o el BUP, com una «imposició empesa des de la tutoria de curs», tot fent recaure en el tutor la responsabilitat total de la determinació, a causa d'una autoritat incontestable del qual que, equivocadament, s'ha suposat que tenia a les seves mans, amb la possibilitat de decidir, quasi arbitràriament, el futur de cadascú/na dels/les alumnes confiats a la seva tasca. Altres, han parlat de quina manera experimentaren la susdita decisió -sobretot els qui van haver de continuar estudis de FP- en considerar-se «alumnes perdedors» en el procés del seu currículum educatiu. Tot i que, tant si el rumb emprès respecte dels estudis posteriors a l'EGB abocava cap a la FP o al BUP, en un aiguabarreig de resultats en referència als èxits o fracassos immediats, cal deixar constància que, a posteriori, tothom qui ho ha intentat, amb dedicació personal, ha assolit els objectius que hom s'ha proposat al llarg del temps. Però no deixa de ser una llàstima que, en alguns casos esporàdics, encara no s'hagi pogut apaivagar una mena de ressentiment viuament expressat i amb una visió esbiaixada de la situació, després que el pas del temps i la pròpia maduració personal no hagin ajudat a superar els possibles malentesos o

visions subjectivament esbiaixades. La realitat objectiva n'és una altra i decep la constatació que es projectin vers altres persones - com en són els més propers educadors acompanyants- presumptes culpabilitats que, certament, no tenen, enlloc d'acceptar limitacions pròpies, siguin involuntàries o no, degudes a circumstàncies molt concretes i en un moment vital determinat.

- Per altra banda, una gran majoria d'alumnes que havent decidit fer seva l'orientació cap a la FP o al BUP, fins i tot alumnes que puntualment no van accedir al Graduat escolar ni en primera ni segona convocatòria, posteriorment, amb el seu esforç, capteniment i maduració, han prosperat i progressat accedint a titulacions de caire superior. Resulta molt plaent percebre el ressò d'agraïment a l'escola per la seva tasca educadora, malgrat prou deficiències de la mateixa institució o de les limitacions de les pròpies persones, durant el llarg període viscut en aquell entorn. Cal dir que aquesta actitud de recordança positiva i d'agraïment sincer només es pot dur a terme des de l'equilibri i la maduració personals que, sense cap dubte, facilita el pas del temps i la relativització de paraules i fets no sempre lloables, encara que en un context del passat que no s'adiu ni s'ajusta en res al moment actual.

Doncs bé, si obrim les carpetes de l'orientació escolar, duta a terme al final de la segona etapa d'EGB, hi trobarem abundants activitats executades en aquest sentit perquè l'alumnat en prengué consciència de les possibilitats objectives i de les seves personals -malgrat el dèficit del moment- quant a la seva edat i consegüent nivell de maduració:

- Lliurament de mapes conceptuals sobre el recorregut educatiu en què s'hi dibuixaven els diferents camins per assolir-los en un determinat moment d'aprenentatge de qualsevol etapa educativa (FP-BUP-Universitat), sense que una en concret no n'obstaculitzés l'altra i en el ben entès de superar-la...
- També convocatòries de reunions de pares, aplicació de bateries de tests, jocs de reflexió, intervencions psicopedagògiques del departament respectiu, reunions del claustre de professors, conferències dictades per personal especialitzat, xerrades a càrrec dels directors de FP i BUP, anotacions i esquemes d'entrevistes tutorialment tant amb els pares, com en cada alumne/a o ambdós a la vegada, propaganda del Saló d'Ensenyament i altres...
- Finalment, en signar els llibres d'escolaritat amb el «consell orientador» prescriptiu i pactat prèviament, després d'un discerniment entre els resultats acadèmics de la segona etapa d'EGB, la prova final per a l'obtenció del Graduat escolar i la valoració final del claustre de professors de l'etapa, es va desitjar a tothom el bo i millor -sinó l'òptim- per a la continuïtat dels estudis i

per a la pròpia vida de tots aquells que, havent conclòs una etapa educativa, s'obrien a una altra, orientada al futur i esperançadora...

Per altra banda, hem de considerar que -si bé al llarg de tot el procés educatiu no es trobava en la legislació educativa del moment cap camí barrat per poder accedir a la Universitat-, cal explicitar que a causa d'un reconeixement social superior i equivocat dels pares de l'alumnat d'aquell moment concret, així com una predisposició positiva vers els estudis del BUP en detriment de la FP, s'hagué de disposar un contrapès, des de les tutories i conjuntament amb el claustre de professors, per oferir a llurs fills estudis de FP com una opció eventual o fixa, tot i que digníssima i possibilista igualment per assolir posteriorment estudis superiors -amb èxit assegurat-, encara que havent de perllongar un any més els estudis secundaris. I això sense haver utilitzat cap mena de sostre estadístic -com algú distorsionadament ha interpretat- en referència al nombre de possibilitats de matriculació ofertes en el BUP, sinó únicament i exclusiva, parant només atenció en la maduració personal de l'alumne/a i d'acord amb el seu resultat acadèmic segons les avaluacions prescrites i l'examen per a l'obtenció del Graduat escolar.

Finalment, i per sobre de tot, cal prendre consciència que un bon educador mai pot dubtar de les possibilitats i potencialitats de cap alumne/a. Que tothom pot assolir, sense cap mena de dubte i a llarg termini, -tot i que en un període determinat no hagi desenvolupat totes les seves virtualitats- els objectius que hom es proposi. L'experiència ensenya que una bona majoria ha pogut reeixir de les possibles cendres -diguem-ho amb una figura metafòrica- perquè la vida és un camí obert on cadascú/a, personalment, esforçada i malgrat qualsevol dificultat trobada, va escrivint la seva pròpia història. I, en tot cas, si d'agraïments hem de parlem, per superar qualsevol limitació maldestra que arreu n'hi ha, cal girar els ulls vers els/les mestres que, amb afecte i bona voluntat van tenir cura d'ensenyar els «primers nombres» i les «primeres lletres» que han possibilitat, fins al moment present, arribar on cadascú/a ara es troba.

3.2.3. La LOECE (Llei Orgànica de l'Estatut dels Centres Educatius)

Però va ser a partir de l'aprovació de la Constitució Espanyola de l'any 1978 que, en establir-se la democràcia en el nostre país, a l'any 1980 apareix, de la mà de l'UCD, la LOECE (Llei Orgànica de l'Estatut dels Centres Educatius) que no s'arriba a aplicar mai a causa de recursos inconstitucionals que presentà el PSOE. És interessant donar a conèixer que, gràcies a aquests recursos, el Tribunal Constitucional assentà doctrina que, més tard, va servir per aplicar noves lleis educatives.

3.2.4. La LODE (Llei Orgànica d'Educació)

I així, a l'any 1985, el PSOE redacta la primera LODE (Llei Orgànica d'Educació), en mig d'una gran polèmica, amb manifestacions al carrer i nous recursos inconstitucionals, fins que a l'any 1990, s'aprova i decreta la LOGSE (Llei Orgànica General del Sistema Educatiu) que propicia la introducció dels consells escolars en el sistema educatiu i fa emergir el Batxillerat i els Cicles Formatius, finalitzada l'ESO -sistema estructurat des d'un nou enfocament

psicopedagògic com n'és el constructivisme i la comprensibilitat, les oportunitats d'estudi per a tothom i l'autonomia dels centres educatius.

Penso, tot i això, que aquesta llei que l'Escola Tècnic Professional del Clot de BCN (avui Escola del Clot–Jesuïtes del Clot) aplicà experimentalment a partir del curs 1994-1995:

- **Va originar-se des d'un laboratori d'experts més que d'una activitat pràctica experimentada pel professorat de base la qual cosa, entre prou encerts i algunes deficiències, la seva aplicació ha resultat molt cara econòmicament, tot i que avaluada amb un diferencial divers d'opinions.**

Posteriorment, a l'any 1995 es publica la LOPAG (Llei Orgànica de Participació, Avaluació i Govern), una segona LODE que en modifica alguns aspectes de la primera.

3.2.5. La LOQPF (Llei Orgànica de Qualificacions i Formació Professional) / La LOCE (Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació) / La LOE (Llei Orgànica de l'Educació)

A l'any 2000 arriba la LOQPF (Llei Orgànica de Qualificacions i Formació Professional: una llei del Partit Popular, respectada fins avui pel PSOE, i que ha viscut relativament al marge de polèmiques, fins que a l'any 2002 apareix la LOCE (Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació) que torna a modificar -per tercera vegada- la LODE posant l'atenció en aspectes més conservadors, com la repetició de cursos i accentuant l'exigència de l'esforç personal de l'alumne. A l'any 2006, en tornar-se a modificar la LODE per quarta vegada, el PSOE publica, finalment, la LOE (Llei Orgànica de l'Educació).

3.2.6. La LOMCE (Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa), també denominada «Llei Wert»)

La Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa, (en [castellà](#): *Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa*, LOMCE), també denominada «Llei Wert», és una proposta de reforma de la [Llei Orgànica d'Educació](#) (2/2006, de 3 de maig) o LOE.

La llei obeeix la necessitat de reduir la despesa pública en educació dins del context de crisi econòmica en el qual es troba Espanya des de 2008. Durant la seva tramitació impulsada per [José Ignacio Wert](#), ministre d'Educació espanyol des del 22 desembre de 2011, provoca una gran quantitat de manifestacions en contra seu a tot el país. Aquestes són encapçalades per estudiants, mestres i grups socials sensibles a la nova classificació que fa la llei de les assignatures de les llengües cooficials en passar d'«assignatures troncal» a «assignatures d'especialització opcional», innecessàries per a l'homologació dels estudis a Espanya.

3.2.6.1. Aportacions de la LOMCE a la LOE (LOE 2/2006 del 3 de maig)

Aquesta llei inclou, entre d'altres, els següents canvis:

- Es creen avaluacions al final de Primària i al final de l'[Educació Secundària Obligatòria](#) (ESO).
- Es redueix el poder de l'[Associació de Mares i Pares d'Alumnes](#).
- Canvia el caràcter de les assignatures vinculades a l'aprenentatge de llengües cooficials d'«assignatures troncal» a «assignatures d'especialització de caràcter opcional» no necessàries per a l'homologació d'estudis.

3.2.6.2. Marc Econòmic / social de la LOMCE

La seva elaboració s'emmarca dins de les reformes realitzades pel govern espanyol per combatre la crisi d'iniciada el 2008 enfocant els seus esforços cap a la reducció de la despesa pública en l'apartat d'ensenyament. Durant la tramitació del seu esborrany, aquesta suscita un rebuig generalitzat per part de sectors de població de tota Espanya, que veuen afectats els seus drets per les retallades a la despesa i inversió pública.

Al mateix temps comunitats autònomes amb llengües cooficials encapçalen protestes a nivell social i polític, per pressionar el govern central i impedir que les assignatures de les seves llengües pròpies quedin relegades a la categoria d'assignatures d'«especialització optatives» en lloc d'«assignatures troncal» com havia estat normal fins al moment. En aquest supòsit les llengües cooficials deixarien d'ésser necessàries per a l'homologació dels estudis dels alumnes.

Aquests fets porten al [Govern de Catalunya](#) i el seu president, [Artur Mas](#), a l'extrem d'arribar a pactes amb majories parlamentàries properes als dos terços dels diputats autonòmics, per mantenir una actitud d'insubmissió davant la LOMCE en entendre-la com una invasió de competències autonòmiques per part del govern central, i una reforma constitucional encoberta.

3.2.6.3. Reaccions socials de la LOMCE

Keep calm and speak catalan és un dels múltiples moviments de rebuig als canvis de la LOMCE, impulsada pel ministre de cultura del [Partit Popular](#) José Ignacio Wert. El moviment va ser iniciat pel professor de la [Universitat Pompeu Fabra](#), [Josep Maria Ganyet](#), per expressar el rebuig als canvis cercats amb la LOMCE pel govern amb majoria absoluta del [Partit Popular](#) i procedeix d'un cartell que contenia la frase [Keep Calm and Carry On](#) (en català, "Mantingueu la calma i tireu endavant"), usat pel govern anglès al principi de la [segona guerra mundial](#) per pujar la moral de la societat davant la possibilitat d'una invasió del [Regne Unit](#).

A l'esborrany inicial de la LOMCE, el ministre d'Educació del Partit Popular, José Ignacio Wert, atribueix a totes les assignatures relacionades amb la llengua catalana i la resta de llengües cooficials a Espanya, a la categoria d'assignatures d'especialització amb caràcter optatiu. Aquests canvis reben un gran rebuig social, tant del com de la majoria dels partits polítics catalans, i pel cos de professors, en entendre que aquestes reformes tenen caràcter propi d'etapes anteriors a la democràcia, i obeeixen a un primer

pas per destruir el procés d'ensenyament bilingüe vigent anomenat [immersió lingüística](#), en favor de la llengua castellana. Aquest procés d'immersió lingüística estava vigent a [Catalunya](#) des dels anys de la transició de la dictadura del [general Franco](#) a la democràcia que es va iniciar a finals dels [anys 70](#).

Entre les diferents reaccions generades pels canvis de la LOMCE, el [Partit Popular Català](#) sol·licita al ministre d'educació el canvi de la denominació de les assignatures d'especialització optatives per rebaixar-ne el rebuig.